

Rikosuhrimaksun määrä

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisessa rangaistustuomioiden tarkastuksessa on kiinnitetty huomiota Oulun kärjäoikeuden 4.4.2023 asiassa R 22/3522 antamaan tuomioon 23/113982. Tuomiolauselman mukaan toinen asian vastaajista oli määrätty suorittamaan rikosuhrimaksuna 40 euroa, vaikka hänet oli tuomittu rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta.

SELVITYS

Kärjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut Oulun kärjäoikeuden kärjätuomari on 6.11.2023 antanut menettelystään apulaisoikeuskanslerin häneltä pyytämän selvityksen.

Selvityksen mukaan kyseessä oli ollut huolimattomuusvirhe, jonka syntyyn oli vaikuttanut muun ohella se, että syyttäjä oli vaatinut vastaajalle 40 euron suuruista rikosuhrimaksua. Lisäksi kyseessä oli ollut vasta toinen kärjätuomarin työpäivä määräaikaissa kärjätuomarin virkasuhteessa, joten hän ei ollut itse tarkistanut haastehakemusta haastamisen yhteydessä eikä ollut muutoinkaan juuri ehtinyt perehtyä asiaan etukäteen.

Asiassa vastaajat oli määrätty noudettavaksi pääkäsittelyyn, ja vaikka nouto onnistui, oli sen edellyttämät toimenpiteet ja käsittelyn järjestäminen muussa kuin sille suunnitellussa aikataulussa omiaan häiritsemään kärjätuomarin huolellisuutta. Noudon vuoksi pääkäsittely oli päästy

aloittamaan vasta päivän päätteeksi. Käräjätuomari oli julistanut ratkaisun lyhyen harkintataun jälkeen, kun vastaajat olivat myöntäneet syytteet ja muut vaatimukset oikeiksi.

Käräjätuomari piti harmillisena, ettei rikostuomiosovellus huomautta rikosnimikkeeseen ja tuomittavan rikosuhrimaksun välisestä epäsuhteesta.

Käräjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausuntonsa. Hän on kiinnittänyt huomiota käräjäoikeuden käytettävissä olevien resurssien ja työmäärän epäsuhteeseen sekä todennut olevan erittäin toivottavaa, että ratkaisijan työskentelyä tukisi ajanmukainen asiankäsittelyjärjestelmä, joka olisi toiminnoiltaan sellainen, että se poistaisi nyt kyseessä olevien kaltaisten virheiden mahdollisuuden tai ainakin vähentäisi niitä.

RATKAISU

Rikosuhrimaksusta annetun lain 2 §:n mukaan se, joka tuomitaan rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta, on velvollinen suorittamaan rikosuhrimaksun.

Lain 3 §:n 1 momentin mukaan rikosuhrimaksu on 40 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kuusi kuukautta, ja 2 momentin mukaan 80 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta.

Asiassa kysymyksessä oleva vastaaja oli tuomittu moottorikulkuneuvon käyttövarkaudesta, josta rikoslain 28 luvun 9 a §:ssä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta yksi vuosi kuusi kuukautta.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n mukaan tuomarin on oltava virkatoimissaan huolellinen.

Käräjätuomari on menetellyt virheellisesti, kun käräjäoikeus on asiassa määrännyt vastaajan suorittamaan rikosuhrimaksuna 40 euroa, vaikka vastaaja oli tuomittu rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta. Vastajalle määrätyn rikosuhrimaksun olisi tullut olla suuruudeltaan 80 euroa.

Kiinnitän käräjätuomarin huomiota huolellisuuteen rikosuhrimaksun määrää koskevan sääntelyn soveltamisessa.

Käräjätuomari on selvityksessään ja käräjäoikeuden laamanni lausunnossaan nostanut rikosasioiden asiankäsittelyjärjestelmän kehittämistarpeita. Totean mainitulta osin, että laillisuusvalvonta-asioiden selvityksissä asiasta esiin tuotuja näkemyksiä on välitetty Tuomioistuinviraston

tietoon (ks. esim. muistio apulaisoikeuskanslerin Tuomioistuinvirastoon 22.11.2022 tekemästä laillisuusvalvontakäynnistä dnro [OKV/2387/71/2022](#) ja päätökseni 2.1.2023 dnro [OKV/1729/31/2022](#)). Apulaisoikeuskansleri on lisäksi 30.8.2023 ottanut asiaan kantaa rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistiosta oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa (dnro [OKV/880/21/2023](#)).

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Pia Tulkki-Ansinn